

ಡಾ.ವಿನೋದ ಭಟ್ಟ

ಹಸಿಕಾಮ, ಪ್ರಣಯ,
ಪ್ರೀತಿ, ವಾತ್ಸಲ್ಯ, ಕಾಳಜಿ...
ಇವೆಲ್ಲ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು
ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವೆಯೇ?

296: ಹೊಸ ದಾರಿ - 36

‘ನಾವೇಕೆ ಕಾಮಕೂಟ ನಡೆಸುತ್ತೇವೆ?’ ಎನ್ನುವುದರ ಕುರಿತು ನಾಲ್ಕು ವಾರಗಳಿಂದ ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೂ ಒಂದೊಂದು ರೀತಿ ಆಗುವಂಥ ಕಾಮಕೂಟದ ಅನುಭವವನ್ನು ಪದಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಮುಂದಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಹಾಗಾದರೂ ಕೆಲವರಿಗೆ ಸಂದೇಹಗಳು ಬರಬಹುದು. ಹಸಿಕಾಮಕ್ಕೂ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಕ್ಕೂ ಎಲ್ಲಿಂದಲ್ಲಿಯ ಸಂಬಂಧ? ದೈವತ್ವದಡೆಗೆ ಸಾಗಬೇಕಾದರೆ ಕಾಮವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕೆನ್ನುವ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಇದು ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಎಲ್ಲದಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ, ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಆಧಾರವಿದೆಯೆ? ಉತ್ತರಕ್ಕಾಗಿ ಮನಶ್ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಹೆಲೆನ್ ಫಿಶರ್ (Helen Fisher: Why we Love) ನಡೆಸಿದ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಶುರುಮಾಡೋಣ.

ಫಿಶರ್ ಒಂದು ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತಾಳೆ: ಹೊಸದಾಗಿ ಪ್ರಣಯ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಇರುವವರನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡು ಅವರ ಮೆದುಳನ್ನು ಪಿಇಟಿ ಸ್ಕ್ಯಾನ್ ಯಂತ್ರಕ್ಕೆ ಜೋಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಎದುರಿನ ಪರದೆಯ ಮೇಲೆ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ ನಡುವೆ ಅವರ ಪ್ರೇಮಿಯ ಭಾವಚಿತ್ರವನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅವರ ಮೆದುಳಿನ ನಡುವೆ ಆಳದಲ್ಲಿರುವ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕೇಂದ್ರವೊಂದು ಮಿನುಗಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗುತ್ತದೆ (ಇದೇ ಕೇಂದ್ರ ಮೊಸಳೆ, ಕಪ್ಪೆಗಳಂಥ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲೂ ಇದೆ). ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣಿಮೆದುಳಿನ ಕೇಂದ್ರವೆಂದು ಹೆಸರಿಸೋಣ. ಪ್ರೇಮಿಯ ಬಗೆಗಿನ ಸಂವೇದನೆಗಳು ಮೆದುಳನ್ನು ಮುಟ್ಟುವಾಗ ಈ ಕೇಂದ್ರವು ಡೋಪಮಿನ್ ಎಂಬ ಸ್ರಾವವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಪ್ರಣಯೋನ್ಮಾದದ ಅನುಭವ ಆಗುತ್ತದೆ. ಡೋಪಮಿನ್ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸ್ರವಿಸಿದಷ್ಟೂ ಪ್ರೀತಿಯ ಹುಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. (ಡೋಪಮಿನ್ ಸ್ರವಿಸುವಂಥ ಎರಡನೆಯ ಕೇಂದ್ರವು ಮಾನವ ಮೆದುಳಿನಲ್ಲಿ— ಇದಕ್ಕೆ ಆಮೇಲೆ ಬರುತ್ತೇನೆ.) ಹೀಗೆ ಪ್ರಣಯೋನ್ಮಾದವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ಬಯಸಿದಾಗಲೆಲ್ಲ ನಾವು ಈ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸಿಕೊಂಡು ಸುಖ, ನವಚೈತನ್ಯ ಹೊಂದುತ್ತೇವೆ. ವಿಚಿತ್ರ ಏನೆಂದರೆ, ಪ್ರಚೋದನೆಗಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು, ಅಥವಾ ಅವನೊ/ಳೊಡನೆ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿರಬೇಕು ಎಂದೇನಲ್ಲ. ಮೊದಲ ನೋಟ, ಅಥವಾ ಬಲವಾಯು ಎನ್ನುವ ಸಂದೇಶವೇ ಸಾಕು, ಮುಂದೆ ನಮ್ಮ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ಸಾಕಾರ, ವಾಸ್ತವ. ವಾಹಾ! ಆದರೆ ಪ್ರೇಮಸಂಬಂಧ ಮುಂದುವರಿದಂತೆ ಆತ/ಕೆ ನಮ್ಮ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನಿ/ಳಿಗೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ವಿಚಾರ, ಭಾವನೆ, ಕಲ್ಪನೆ, ಅನಿಸಿಕೆಗಳಿದ್ದು, ಅವೆಲ್ಲ ತಾನು ಅಂದುಕೊಂಡದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿವೆ ಎಂದು ತೋಚಲಾರಂಭಿಸುತ್ತದೆ. ಕ್ರಮೇಣ ಅವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಓದಿಕೊಂಡು ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸ್ಪಂದಿಸಲು ಶುರುಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಆಗ ನಮ್ಮ ಮೆದುಳಿನಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಕೇಂದ್ರವೊಂದು ಜಾಗೃತಗೊಂಡು ಮಿನುಗಲು ಶುರುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶವೆಂದರೆ, ಎರಡನೆಯ ಕೇಂದ್ರವು ಪ್ರಣಯದ ಶುರುವಿನಲ್ಲಿ ಮಿನುಗದೆ ತಣ್ಣಗಿರುತ್ತದೆ!

ಮೆದುಳಿನಲ್ಲಿ ಮಿನುಗದ ಕೇಂದ್ರವು ಕುತೂಹಲಕರ. ಯಾಕೆ? ಕಾಮಾತುರರಾಗಿರುವ ಪ್ರಣಯಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಕೇಂದ್ರವು ಪ್ರಾಣಿಮೆದುಳಿನ ಕೇಂದ್ರದ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ (ತಾಯಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಮಗುವಿನ ಮೆದುಳಲ್ಲೂ ಇದೇ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.) ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಪ್ರಣಯದ ಹೊಸದರಲ್ಲಿ ಸಂಗಾತಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುವಾಗ ಅವರ ಲೋಪದೋಷಗಳಾಲೀ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಗಳಾಗಲೀ (ಉದಾ. ಬಯಸಿದಾಗಲೆಲ್ಲ ಸಿಗದಿರುವುದು) ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ನಮಗೆ ಬೇಕಾದುದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಬುದ್ಧಿ ಓಡಿಸುತ್ತ, ಬೇಡವಾದುದನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸುತ್ತ ಅವರಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಹಸ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಮಗುವಿನಂತೆ ಹಟ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸರಿತಪ್ಪುಗಳ

ವಿವೇಚನೆಗೆ ಅವಕಾಶವೇ ಇಲ್ಲ.

ಈ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಏನು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ? ಪ್ರಣಯ ಎನ್ನುವುದು ಕೇವಲ ಒಂದು ಭಾವನೆಯಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಹಸಿವು, ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳಂತೆ ಇದೊಂದು ಹುಟ್ಟು ಪ್ರವೃತ್ತಿ. ಪ್ರಣಯಭಾವದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಸಂಗಾತಿಯನ್ನು ಕೂಡಿ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ಮಾಡಬಹುದು! ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಪ್ರಣಯವು ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿದೆ.

ಮಾನವರಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮಕಾಮದ ಸಂಬಂಧಗಳು ಈ ಮೂರು ಭಿನ್ನ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಪ್ರತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಹಿಂದೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಹಾರ್ಮೋನ್‌ಗಳ ಕೈವಾಡವಿದೆ:

1) ಹಸಿಕಾಮ (lust): ಇದೊಂದು ದೇಹದ ಹಸಿವೆ. ಪ್ರಾಣಿಜನ್ಯವಾದ ಈ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗೆ ಇಂಥವರೇ ಬೇಕೆಂದಿಲ್ಲ; ಯಾರಾದರೂ ನಡೆದೀತು. ಹಾರ್ಮೋನ್: ಟೆಸ್ಟೋಸ್ಟೆರೋನ್, ಎಸ್ಟ್ರೋಜನ್.

2) ಪ್ರಣಯ (romantic love): ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಆಕರ್ಷಿತರಾಗಿ ವಿವೇಚನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಓಲೈಸುವ ಗುಣ. ಹಾರ್ಮೋನ್: ಡೋಪಮಿನ್, ನಾರ್ ಎಡ್ರೆನಾಲಿನ್, ಸೆರೋಟೋನಿನ್. ಟೆಸ್ಟೋಸ್ಟೆರೋನ್ ಹಾಗೂ ಡೋಪಮಿನ್ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಹೆಣೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಪ್ರಣಯ ಹಸಿಕಾಮ ಒಟ್ಟಾಗುತ್ತವೆ.

3) ನಂಟುತನ (attachment): ಏಕಸಂಗಾತಿಗೆ ಭದ್ರವಾಗಿ ಅಂಟಿಕೊಂಡು ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದಿರುವ, ಅವರೊಂದಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿಯನ್ನು ಕಾಣುವ, ಮಕ್ಕಳಾದರೆ ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ಸಲಹುವ, ಹಾಗೂ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಗುಣ. ಹೆಚ್ಚಿನ ದಾಂಪತ್ಯಗಳು ನಂಟುತನವನ್ನು ನಂಬಿವೆ. ಹಾರ್ಮೋನ್: ಆಕ್ಟಿಟೋಸಿನ್, ವೆಸೋಪ್ರೆಸಿನ್.

ಮೇಲಿನ ಒಂದೊಂದು ಪ್ರವೃತ್ತಿಯೂ ಹೆಣ್ಣುಗಂಡುಗಳ ಕೂಟಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾದ ಆಯಾಮವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಹಸಿಕಾಮವು ಪಶುಭಾವದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು, ಅಷ್ಟೇನೂ ಮೆಚ್ಚದಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೊತೆಗೂ ನಡೆಯಬಹುದು (ಉದಾ. ಅಪರಿಚಿತರ ನಡುವಿನ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ದಾಂಪತ್ಯ). ಪ್ರಣಯವು ಇಷ್ಟವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತದೆ. ನಂಟುತನವು ಏಕಸಂಗಾತಿಯೊಡನೆ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬದುಕುತ್ತ ಹುಟ್ಟುವ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸಾಕಲು ಪ್ರಚೋದಿಸುತ್ತದೆ.

ಸ್ವಲ್ಪ ಗಮನಿಸಿದರೆ ಈ ಹಾರ್ಮೋನ್‌ಗಳ ಕಾರ್ಯರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಾಕಲಾಟ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಟೆಸ್ಟೋಸ್ಟೆರೋನ್ ನಂಟುತನಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಬರಬಹುದು — ಕ್ಷಣಿಕ ಪರಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ಇದೇ ಕಾರಣ. ಆಕ್ಟಿಟೋಸಿನ್ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವಾಗ ಸಂಗಾತಿಯ ಬಗೆಗಿನ ವಾತ್ಸಲ್ಯವು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತ ಹಸಿಕಾಮವನ್ನು ಹದ್ದುಬಿಸಿನಲ್ಲಿ ಇಡುತ್ತದೆ. ಹಲವು ವರ್ಷ ಹಳೆಯದಾದ ದಾಂಪತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಳಜಿ ಹೆಚ್ಚಾದರೂ ಡೋಪಮಿನ್ ಕೊರತೆಯಿಂದ ರೋಚಕತೆ ಕಾಣಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಪ್ರಣಯಭಾವವು ವಯಸ್ಸಾದಂತೆ, ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಇಣಿಮುಖವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದುವೇಳೆ ಪ್ರಣಯಭಾವವು ಕೊನೆಯ ತನಕ ಇದ್ದು ಹಸಿಕಾಮಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡುವುದಾದರೆ ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು? ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಅಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಕಾಮಕೂಟದ ದಣಿವಿನಿಂದಲೇ ಸಾಯುವ ಸಂಭವವಿತ್ತು! ಬದುಕಿದ್ದರೆ ಸಂಗಾತಿಯ ಹೊರತಾಗಿ ಹೊರಪ್ರಪಂಚವೇ ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ವಯಸ್ಸಾದಂತೆ ಸಂಗಾತಿಯೊಡನೆ ಕಾಮಾಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆ? ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ. ತನ್ನತನವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಅದರ ಮೂಲಕ ಸುಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ತನ್ನತನ (ಸ್ವಂತಿಕೆ) ಎಂದರೇನು, ಹಾಗೂ ಇದು ದಾಂಪತ್ಯದ ಕಾಮಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮುಂದೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳೋಣ.

ಪ್ರಯೋಗ 31: ನಿಮ್ಮ ದಾಂಪತ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿ. ದಾಂಪತ್ಯಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ವಯಸ್ಸಾಗಿದೆ? ಶುರುವಿನಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಕಾಮಭಾವ ಹೇಗಿತ್ತು? ಈಗ ಹೇಗಿದೆ? ಒಂದುವೇಳೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಕಾಮಕೂಟ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಸಂಸಾರದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿ ಅನುಭವಿಸಬಹುದೇ ನೋಡಿ.

ವಾರದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು: ಮುಂಚೆ ಯಾರಾದರನ್ನು ಹುಚ್ಚರಂತೆ ಪ್ರೀತಿಸಿದ್ದೀರಾ? ಒಂದುವೇಳೆ ಅವರನ್ನೇ ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದುಫರೆ ನಿಮ್ಮ ಜೋಡಿ ಈಗಿನಂತಿರದೆ ಹೇಗೆ ಬೇರೆಯಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು ಎಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ಇದನ್ನು ತಮಾಷೆಯಾಗಿ ಸಂಗಾತಿಯೊಡನೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ■